

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

6. Concilium Lugdunense Regaliam intra consuetudinem coërcet, precibus præsertim Gallicanæ Ecclesiæ; an eo Concilio ususfructus vacantium bonorum, & Collatio Beneficiorum concessa?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

apud omnes receptum dispensationem silentio non induci. (a) Ergo si verum fateri liceat, soli Concilio Lugdunensi Principes debent, quòd tutò Regalià fruantur; prius usurpatio, non jus fuerat. Quale verò hoc Concilium, & quouísque causam Principum juvet, jam dicere aggredimur.

VI. Anno 1274. Secundum Concilium Lugdunense in Gallijs celebratum est. Præfedit Gregorius X. à sacro Senatu post biennij moras ex voto D. Bonaventuræ absens electus, quippe sacræ expeditioni Ptolemaide intentus. Vix aliud Concilium in Ecclesia frequentius, pluribúsq; infulis ornatum reperias; mille Antistites aderant; Legati ab utroque Occidentis, & Orientis Imperatore, omniumque in Europa Principum, Gallia præsertim Regis Philippi Audacis. Multa in hoc Concilio præclare agitata. Bellum sacrum adversus infideles decretum, & hunc in finem Galliarum Regi decimæ additæ, Abagæ Tartarorum, Perfarumque Regis Legati auditi, quorum unus sacro fonte ablutus; fœdus cum eodem percussum: Michæli Palæologo confirmatum Imperium, quod expulso Baldovino inierat, eâ videlicet conditione, ut sociatis cum Latinis viribus bellum Ægypto inferret. Rudolphi Habsburgici electio confirmata, sic tamen, ut in Palestinam duceret, copiisque Christianorum Imperatorio nomine præfesset, quod & juramento, & acceptâ è Pontificis manu cruce pollicitus est. Unio quòque inter Græcos, Latinósque firmata, terque, Pontifice sacris operante, ea formula repetita: *Et denique Ecclesiastica disciplinæ, præsertim Pontificum electioni toties, tantòque cum damno jactatæ, provisum est. Inter alia disciplinæ capita jus etiam Custodiæ, seu Regaliæ mille abusibus mixtum, quòdque Ecclesias absolvebat, certis terminis inclusum; nam aboleri non poterat Principibus invitis, nec permissuris: nec eo tempore provocandi erant, cum ad sacrum bellum, expensâsq; bello pares invitabantur: datum est ergo aliquid tempori, & morbo, qui curari non poterat, moræ saltè, & impedimenta objecta, ne proficeret. Verba Concilij hæc sunt: *Generali Constitutione sancimus, omnes, & singulos, qui Regaliæ, Custodiæ, sive Guardiam Advocacionis, seu defensionis titulum in Ecclesijs de novo usurpare conantes, Bona Ecclesiarum Monasteriorum,**

(a) Sanchez lib. 2. de matrim. d. 38. n. 12.

rum, aut Locorum ipsorum vacantium occupare præsumunt, quantacunque honore dignitatis præfulgeant; Clericos etiam Ecclesiarum, Monachos Monasteriorum, &c. Qui hoc fieri procurant, eo ipso Excommunicationis sententiæ decernimus subjacere. Illos verò, qui se, ut deberent, talia facientibus non opponunt, de preventibus Ecclesiarum, seu locorum ipsorum pro tempore, quo præmissa sine debita contradictione permiserint, aliquid percipere districte prohibemus. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura ejusmodi sibi vendicant, ab illorum abusu sic prudenter abstineant, & suos ministros sollicitè faciunt abstinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore, non usurpent, nec bona cætera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent. (a)

Circa hanc Constitutionem aliqua notanda veniunt. *Primò.* Ubi hætenus jus Regaliæ usurpatum non fuit, prohibet deinceps usurpari, eòsque qui hunc abusum inducunt, nullo dignitatis discrimine anathemate ferit, & ne à quoquam dubitari possit, quid nomine Regalium voluerit Concilium intelligi, multiplicantur aliæ voces æquivalentes, videlicet: *Custodiæ, defensionis, usurpationis, & vindicationis fructuum vacantium Ecclesiarum*; quæ omnia Regaliam, de qua agimus, apertè notant, ut nihil apertius dici possit, & videri possunt Glossa, & Archid. in *cap. Generali in 6.* Observat etiam Durandus Speculator Episcopus Mimatens. qui Concilio interfuit, Patrùmque jussu Canones contexit, ac commentarijs illustravit; Galliæ, Angliæque Episcoporum querelas Concilium Patrèsque inclamantium evicisse, ut hic Canon ederetur. (b) Marca verò Archiepiscopus Parisiensis preces etiam Philippi Audacis, ejusque Oratorum accessisse dicit hoc ipsum à Patribus postulantis. Hæc ergo Regaliæ, seu Custodiæ restrictio ab eo Concilio edita est, cui sanctissimus Pontifex præfederat, cui Episcopi supra quingentos aderant, Prælati mille, omniumque in Europa Principum Oratores, imò & ex Asia, Perfiæque: quo nullum in Ecclesia majus florentiusque habitum est: in quo de summis rei Christianæ capitibus agitarum; cui non Galliæ tantùm Legati, Episcopique assidebant, sed quorum etiam precibus querelisque datum, ut Regaliæ omnia pervagantis modus aliquis, limèsque figeretur, dictà ijs poenâ

D 2 omnium

(a) Concil. Lugdun. can. 12. anno 1274. Vide Reg. Sacerdot. à fol. 70.

(b) Durand. in Commentar. can. 12. quos Majolus edidit I. C. anno. 1569.

omnium gravissimâ, qui aliquid contra molirentur, aut etiam non obstitissent: quæ omnia mihi volutanti omninò persuadent hunc Lugdunens. Concilij Canonem Regi Galliarum studiosè occultatum esse, aut aliâ facie, quàm est, exhibitum; & facile fuit castris potius, armisque, quàm aris intentum fallere; si enim illum, ut est, perspectum habuisset, numquam credo tam salubre Decretum, tam sanctè, tantòque apparatu in Gallia factum, & à Galliæ Regibus, Episcopisque experitum violari passus esset, idque parvo, & Rege indigno quæstu; sed, ut dixi, ad Regem veritas non pervenit. *Secundò.* Causa, quæ Concilium permovit, ut Regaliam ijs locis, ubi invaluerat, permetteret, non alia in Canone producitur, quàm *fundatio Ecclesiarum, & consuetudo* diuturna: quo ea confirmantur, quæ supra diximus: Regaliam videlicet non à jure feudali, non à Privilegio Calixti profectam esse, sed à consuetudine, quæ abusu cæpta in usum, tandèmq; in tolerantiam, ac privilegium desijt; cur enim tam honestos titulos, & qui etiam sufficerent, consuetudine sepositâ, Concilium præteriret? imò si illis Regalia niteretur, non poterat restringi, sed universim admitti, non minùs, quàm feuda, & Investituræ debebat. Ergo ante consuetudinem nullus Regaliæ titulus, quo licita redderetur, nisi tolerantiam velis: quamquam nec tolerantia fuit, quam tot à Pontificibus, Conciliisque Decreta interruperant, aut si aliquando connivebant, metu fastidiòque tenebantur, re roties, & incassum tentatâ. *Tertiò.* Etiam post Concilium Lugdunense dubitatum est, an sola Custodia vacantium proventuum (si modò feudales excipias) aut etiam usus-fructus permetteretur? sanè Bonifacius VIII. Ferdinando Castellæ & Legionis Regi solam Custodiam permisit, & cum fructus etiam vendicaret, nec monitus abfisteret; anathemate percussus est, nec priùs absolutus, quàm omnia redderet. (a) Inter alia legationis capita, quæ Joann. Cardinalis ad Philippum pulchrum functus est, (b) etiam illud erat: *Ne vacantium Ecclesiarum bona depilarentur.* Id verò nunquam Bonifacius tentâset, si privilegio Concilij Lugdunensis crederet Principes muniri, nec isti privilegium, sed consuetudinem obtendebant. Imò Philippo
Audaci

(a) Anno 1303. apud Raynald. (b) Anno 1303. apud Raynald. n. 34. & Spondan. ad ann. 1302.

Atudaci Gallia imperante (qui per Legatos Concilio adfuerat) Regius senatus decrevit, jus Regaliæ ad decimas Ecclesiæ Constantiensis (urbs est Normandiæ) haud extendi. Alijeriam Gallia Reges quasi dedecori, aut conscientia sibi ducerent, spolijs Ecclesiarum augeri, ea plerumque sacris locis donabant. Et quidem Carolus VII. Ludovicus XI. Carolus VIII. Ludovicus XII. & Carolus IX. sacra Capellæ donarunt, qui ultimus hanc donationem perpetuam fecit; Ludovicus XIV. tertiam istorum bonorum partem addixit, qui Catholicam Religionem amplectuntur, hæresi abjuratâ. Ludovicus XIII. (a) Regnantis Pater revocatâ donatione sacra Capellæ factâ, voluit, quæ vacante Ecclesiâ provenerant, successoribus Episcopis reservari, exemplo Christianissimo Rege digno, & in quo pietatem juxta & Religionem veneris. Sed tribus post annis Ludovico XIV. adhuc minore donatio rescissa est, Oeconomi vacanti Ecclesiæ dati, omnesque proventus Regio arbitrio, ad pietatem opera, subiecti, rebus in eum statum repositis, quem ante donationem à Carolo VII. factam obtinuerant. *Quarto.* Multò minus à Concilio Lugdunensi conceduntur Principibus Laicis Collationes, & Institutiones pleno jure Beneficiorum vacante Ecclesiâ. De hoc enim in Concilio altum silentium; nec verò fileri debebat tanti pretij privilegium, Regulisque disciplinæ & libertatis Ecclesiasticæ, ac Concilio Oecumenico Lateranensi sub Calixto II. tam adversum. Nec aliter Concilium Lugdunense intellexit Bonifacius VIII. in responso Legatis Gallia dato, jus videlicet, nominandi, presentandique, non verò instituendi ad Regem pertinere: verba Bonifacij sunt: *In Collationibus præbendarum duo sunt consideranda, jus Patronatus, & presentatio; Collationem verò & usum ad Laicos nullo jure pertinere posse nisi fortè ministerialiter: & alibi: Quantum ad Collationem Beneficiorum se zelantem salutis Regis frequenter ejus nuntijs dixisse, cupere se, ut Rex faceret licitè, quod faciebat illicitè, quia omnia jura clamant Collationem Beneficiorum non posse cadere in Laicum, ita quòd habeat jus & potestatem spiritualem conferendi.* (b) Et Nangis in vita Ludovici: *Sanè in Beneficijs Ecclesiasticis conferendis, qua ad Patronatum ipsius pertinebant præcipuè in Ecclesijs Cathedralibus, ubi sede vacante ratione Custodia Regalium ex consuetudine pertinebat ad eum Collatio, &c.* (c) Ubi vides

D 3

Rega-

(a) Anno 1641. (b) Spond. ad ann. 1302. (c) Nanges in vita S. Ludov. p. 445.

totam Collationem Beneficiorum revocari ad jus Patronatûs, id est, ad jus præsentandi, non verò instituendi. Quo etiam modo sunt intelligendæ Constitutiones Gregorij X. *Exposuit nobis, & divina Gratia præmium.* (a) Quibus idem jus in Regibus Galliæ agnoscitur. Cæterum jus conferendi Beneficia, præsertim pleno jure, nunquam fuisse à Concilio Lugdunensi concessum, illud evidenti argumento est, quòd motà illis à Pontificibus lite nunquam Concilium prætulerint, sed solam consuetudinem, hæc unâ nitebantur, ut videre est in responso Philippi ad articulos Bonifacij, & in Philippina Constitutione ejusdem argumenti. (b) Cur verò tacerent Reges, qui omnia conquirebant, privilegium Concilij universalis, quod solum omnes rationes vincebat? nam consuetudini multa objici poterant, Concilio nihil.

Nihil ergo adjumenti à Concilio, quod Regaliam, Collationes præsertim Beneficiorum non tam extendi, quam restringi volebat, & idè nec universim Principibus permîssum, sed tantum pro ijs locis, in quibus Consuetudo prævaluerat, nam ut bene Politicus: *Sapientes quædam tolerare oportet, etiam quæ non probant, ut transitum ad majora faciant: quædam in tempus rejicienda, nec Principes multis annis molliter habiti ad duriora vertendi.* (c)

VII. Cæterum nec intra terminos à Concilio præscriptos hæsere Principes; nam & cupido aliena libandi, & præsertim aulicorum consilia, specie obsequendi, suas cupiditates obvelantium limites perripit. Concilium ut vidimus statuerat, ne jus Regaliæ ubi necdum inoluerat, induceretur, sed intra consuetudinem staret. Id aliquamdiu observatum; sed post non multum temporis nullâ consuetudinis, nullâ Concilij habitâ ratione, etiam ijs locis, ubi numquam hætenus, usurpari cœptum; & quamvis jam à ducentis annis omnium ferè Galliæ Scriptorum una vox fuerit, aliquibus tantum locis, non omnibus, exerceri posse, tentatum tamen & hoc est, ut ubique exerceretur, Ecclesijs sub jugum missis. Præterito sæculo quidam è Regijs ministris Regaliam ubique locorum extendere aggressi sunt, eorûmque conatus Canonici sanctæ

(a) Gregorij X. Constitut. de an. 1271. (b) Preuves des libertez de l'Eglis. Gall. ch. 16. n. 23. Philippine anno, 1334. (c) Dion. lib. 52. Seneca, Arist. Polit. August. epist. 18.